

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Бориса ГРІНЧЕНКА

Кафедра української літератури і компаративістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ СТУДІЇ:
ЛІТЕРАТУРА СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ**

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.06 Східні мови і літератури

Освітня програма: мова і література китайська,
мова і література японська

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Інститут філології

2017-2018

Робоча програма дисципліни «Література Стародавнього Сходу» для студентів за спеціальністю **035 Філологія**, Спеціалізація: 035.06 Східні мови і літератури, Освітня програма: мова і література китайська, мова і література японська, 2017. – 32 с.

Розробник: **Луцюк Микола Володимирович**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури і компаративістики

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української літератури і компаративістики

Протокол від 30 серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри української літератури і компаративістики

_____ (О.О. Бровко)

Структура програми типова

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Інституту філології з науково-методичної та навчальної роботи

_____ (Л. І. Заяць)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	9
<i>Змістовий модуль II</i>	11
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Література Стародавнього Сходу».	13
V. Плани семінарських занять.	14
VI. Завдання для самостійної роботи.	24
VII. Система поточного та підсумкового контролю.	27
VIII. Методи навчання.	27
IX. Методичне забезпечення курсу.	28
X. Контрольні питання до курсу.	28
XI. Рекомендована література	
Тексти.	30
Основна.	31
Додаткова.	33

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Література Стародавнього Сходу» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою української літератури і компаративістики на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 035 Філологія, спеціалізація 035.06 «Східні мови і літератури», освітня програма: мова та література китайська, японська відповідно до навчального плану денної форми навчання, орієнтованого на формування загальних і фахових компетентностей випускника.

Дисципліна «Література Стародавнього Сходу» покликана надати студентові цілісну картину формування світового літературного простору, закласти теоретичну базу філолога, прищепити навички історичного мислення, здатність аналізувати літературні тексти та особливості хронотопу різних епох, визначати специфіку літературних жанрів, співвідносити літературні твори з історичною епохою та її особливостями, вміння застосовувати знання з теорії літератури у практиці інтерпретації художнього тексту. Рівноpartnerські, суб'єктно-субектні відносини викладача і студента, які реалізує дана програма, покликані сприяти адаптації першокурсників до умов навчання у вищому закладі освіти, свідомому й активному їх включенню до самостійної навчальної, наукової та соціо-культурної діяльності.

Перспективним завданням курсу є розкриття перед студентами шляхів оволодіння професійною діяльністю філолога, формування засад творчого пошуку нових стратегій і тактик інтерпретації тексту з огляду на новітні методології літературознавчих досліджень.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинні опанувати студенти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Література Стародавнього Сходу», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Література Стародавнього Сходу» покликаний формувати теоретичну базу філолога, тому **метою** його вивчення є набуття цілісної системи знань з історії літератур Стародавнього Сходу та навичок історичного мислення, вмінь аналізувати літературний текст та особливості літературного процесу давніх епох і народів, специфіку літературних жанрів початкового етапу розвитку літературної творчості, співвідносити літературні твори з історичною епохою та її особливостями., ознайомлення з елементами теорії літератури.

Головне **завдання** курсу – оволодіння студентами на базі сучасних досягнень літературознавчої теорії та практики закономірностями літературного процесу давніх літератур.

Завданнями курсу є :

- удосконалення та подальший розвиток набутих у школі знань, навичок та вмінь прочитання та аналізу літературних текстів в межах тем, зазначених програмою;
- оволодіння методами мовно-літературного аналізу художнього твору;
- дослідження специфіки авторського стилю художнього твору.
- ознайомлення з основними естетичними принципами та художніми канонами літературної творчості давньосхідних культур.

Місце курсу в системі мистецтвознавчих, гуманітарних, філософських та інших дисциплін.

Міжпредметні зв'язки. «Література Стародавнього Сходу» спирається на курс історії, культурології, історії зарубіжної літератури, мовознавства, використовує поняття філософії, естетики, потребує звернення до психології.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

Вимоги до знань студентів

Студент повинен знати :

- давньосхідні міфічні уявлення, зокрема космогонічні, антропогонічні та етіологічні міфи;

- систему релігійних вірувань та пантеон народів Давнього Сходу, (дихотомію: політеїзм – монотеїзм);
- специфіку давніх літературних жанрів, засоби побудови художнього твору давніх літератур (паралелізм, симетрію).

Вимоги до умінь і навичок студентів.

Студент повинен вміти:

- аналізувати міфи з точки зору їхньої типології, символіки та образної системи;
- співвідносити архетипові сюжети та образи різних регіонів;
- співвідносити літературні твори з історичною епохою та її особливостями.

Студент повинен володіти навичками

- літературного аналізу і вміти застосовувати отримані теоретичні знання у галузі історії давньосхідного літературного процесу щодо його впливу на формування естетичних засад світової літератури;
- історичного мислення при висвітленні окремих питань, історичного коментування та тлумачення художнього тексту;
- від студента вимагається добре володіння термінологічним апаратом, уміння застосовувати його під час аналізу літературного тексту.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 60 год., із них 14 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, 28 год. – самостійна робота, МК – 4 год.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Література Стародавнього Сходу» завершується складанням заліку.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: термінологічний апарат дисципліни, аналіз художнього тексту, закономірності та факти давньосхідного літературного процесу.

Курс:	Спеціальність, спеціалізація, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>60 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>2 години</i></p>	<p>035 Філологія</p> <p>035.06 Східні мови і літератури</p> <p>Освітня програма: мова і література китайська, японська</p> <p>Освітній рівень: перший (бакалаврський)</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 1. Семестр: 1.</p> <p>Аудиторні заняття: 28 годин, з них: Лекції (теоретична підготовка): <i>14 годин</i> Семінарські заняття: <i>14 годин</i></p> <p>Модульні контрольні роботи: 4 години</p> <p>Самостійна робота: 28 (23/5) годин</p> <p>Вид контролю: <u>залік</u></p>

**II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
«ЛІТЕРАТУРА СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ»**

№ за п	Назви теоретичних розділів	Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I Стародавня література присередземноморського регіону								
1	Дописемний етап розвитку літератури. Стародавній Схід – колыска світової Літератури			2			4	
2	Література Месопотамії (шумерська та аккадська)			2	2		4	
3	Давньоєгипетська література			2	2		2	
4-5	Давньоєврейська література			4	4		4	
	Модульна контрольна робота							2
Разом		34	18	10	8		14	2
Змістовий модуль II Стародавня література азійського регіону								
6	Давньоіндійська література			2	2		4	
7	Давньокитайська література			2	2		4	
8	Давньоіранська література				2		6	
	Модульна контрольна робота							2
Разом		26	10	4	6		14	2
Разом за навчальним планом		60	28	14	14		28	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Стародавня література присередземноморського регіону

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Стародавня література присередземноморського регіону

Лекція 1. ДОПИСЕМНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРИ. СТАРОДАВНІЙ СХІД – КОЛИСКА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ (2 год.)

Дописемний етап функціонування літератури. Основні реалії етапу: міф, усна народнопоетична творчість, героїчний епос. Ієрархічна система реалій. Специфіка міфу. Визначення поняття «Стародавній Схід». Соціально-світоглядні основи літератури Стародавнього Сходу. Головні культурно-історичні зони (регіони) формування найдавніших високорозвинених міських цивілізацій, в яких зародилась писемність і література. Характеристика Присередземноморської (Європейсько-африкансько-азійської), Південно-азійської (середньосхідної) та Східно-азійської (далекосхідної) зон.

Лекція 2. ЛІТЕРАТУРА МЕСОПОТАМІЇ (ШУМЕРСЬКА ТА АККАДСЬКА) (2 год.)

Шумерська міфологія. Космогонічні та етиологічні оповіді. Міфологічні оповіді про Інанну та Думузі. Перша легенда про райський сад. Міф про створення людини. Специфіка шумерських текстів та принципи їх класифікації. Героїчний епос. Зародження героїчного епосу (перші оповіді про Гільгамеша). Ліричні жанри (гімни, плачі, замовляння, любовна лірика). «Гімн богові Енлілю». Дидактична література (тексти еддуби).

Особливості аккадської міфології. Космогонічна поема «Енума еліш». Оповіді про нещастя людей і загибель Всесвіту. Епос про Гільгамеша – перша героїчна епопея світової літератури, розгорнута філософська притча по пошуки істини і сенсу життя. Лірика (гімни, покутні молитви-псалми, замовляння, любовні пісні). Дидактика, афористика, історичні написи.

Семинар 1. ЛІТЕРАТУРА МЕСОПОТАМІЇ

Лекція 3. ЄГИПЕТСЬКА ЛІТЕРАТУРА (2 год.)

Єгипетська ієрогліфіка. Особливості єгипетської міфології (консервативний характер, зооморфність, солярність). Геліопольська енеада. Космогонічні та антропогонічні міфи. Цикл міфів про Осиріса.

Література Давнього царства (III тис. до н.е.): Тексти пірамід, повчання (моральні та філософські сентенції, Повчання Птахотепа).

Література Середнього царства (XXII–XVI ст. до н.е.): зміцнення реалістичних тенденцій («Розповідь Сінухе»), казки як синтез авантюрного та чарівного мотивів, гімнографія («Гімн Хапі»), філософська лірика та її опозиція офіційно-релігійним поглядам («Бесіда розчарованого зі своєю душею», «Пісня арфіста»).

Література Нового царства (XVI–VIII ст. до н.е.): монотеїстична реформа Аменхотепа IV (Ехнатона) та її наслідки. «Гімн Атону». Ритуально-магічна поезія (Книга мертвих), розвиток жанру казки в бік алегоричності («Правда та Кривда»), неможливість запобігти долі («Казка про приреченого царевича»). Світська любовна лірика (стилізована під народну пісню та «салонна»).

Семінар 2. ЄГИПЕТСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Лекція 4-5. ДАВНЬОЄВРЕЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА (4 год.)

Структура та жанровий склад ТаНаХу (Старого Завіту). Світоглядні основи давньоєврейської літератури. Історичні умови формування текстів біблійного канону. ТаНаХ як синтез історичного досвіду єврейського народу. Фольклорні основи ТаНаХу. Особливості віршування.

Тора (П'ятикнижжя Мойсея) як єдиний релігійно-історичний епос. Космогонія та антропогонія Книги Буття. Історія патріархів у Книзі Буття – історія Завіту й Обіцяння. Епос про Вихід і народження народу як сакральної спільноти. Скрижалі Завіту.

Епічні книги розділу «Невиїм» («Пророки»). Книга Єшуа бен Нуна (Ісуса Навина) як зразок біблійного воєнного епосу. Героїчні образи Книги Шофтим (Суддів). Особистість та історія в Книгах Самуїла і 1-й Книзі царів (1-й – 3-й Царів). Колізія «пророк і цар» у Книгах царів (3-й і 4-й Царів). Етична концепція пророків і специфіка жанру пророчої книги. Мрія світової гармонії: Книга пророка Єшаяху (Ісаї). Єрміяху (Єремія) – поет скорботи і втіхи. Видіння Слави Божої: Книга пророка Єхезкеля (Єзекіля).

Ліричні жанри у складі ТаНаХу. Поетика Книги Похвал (Псалтир). Поетика Пісні над Піснями.

Філософська притчова традиція. Поетика Книги Притчів Соломона. Книга Йова: проблема теодицеї і своєрідність її художнього вирішення. Кохелет (Еклезіаст): філософський сенс і художня своєрідність. Притчова повчальна повість (Книга Рут, Книга Йони, Книга Естер).

Жанр апокаліпсису в давньоєврейській літературі. Морально-філософський сенс Книги Даниїеля (Даниїла) та її жанрова специфіка.

Семінар 3. ДАВНЬОЄВРЕЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА. ТОРА

Семінар 4. ДАВНЬОЄВРЕЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА. НЕВИІМ, КТУВИМ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Стародавня література азійського регіону

Лекція 6. ДАВНЬОІНДІЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА (2 год.)

Тексти протоіндійської цивілізації Харапі і Мохенджо-Даро. П'ять першоелементів світу: небо, повітря, вогонь, вода, земля – подальша основа світосприйняття в індуїзмі.

«Веди» як два типи текстів – сакральні тексти шруті (почуте) і позасакральні смріті (запам'ятовуване). Шруті як синтез чотирьох самхіт (збірок): Рігведа (веда гімнів), Самаведа (веда пісень), Яджурведа (веда жертвних виразів), Атхарваведа (веда заклинань), а також брахманів (теологічні тексти, що пояснюють зміст вед та ритуалу), араньяк («лісові книги» для пустельників) і упанішад (дидактичні настанови). Смріті: веданги (частини вед), що складаються з сутр (сутра – нитка, коротке правило) – афоризмів.

«Махабхарата» (X–IV ст. до н.е.; записана бл. IV ст. до н. е) – велична героїчна поема фольклорного походження про нащадків Бхарати. «Бхагават-гіта» («Книга про того, хто має всі скарби»).

«Рамаяна» (бл. II ст. до н.е.) – героїчна поема про долю Рами як одного з аватар (втілень) бога Вішну. Проблема авторства.

Буддійський канон. «Трипітака» («Три корзини») – V–II ст. до н.е. Жанри високої (вченої) поезії та жанри поезії для неосвячених. Суттапітака: жанр сутри, «Тхерагатха» («Пісні монахів») та «Тхерігатха» («Пісні монахинь»). «Джатаки» та «Джаммапада».

Семінар 5. ДАВНЬОІНДІЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Лекція 7. ДАВНЬОКИТАЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА. ДАВНЬОІРАНСЬКА ЛІТЕРАТУРА (2 год.)

Міфологія та культури давніх китайців (міф про хаос, про потоп). Уявлення про міфічні події як про історичні. Уявлення про світ як втілення рівноваги, взаємодії ян та інь. Відсутність антропоцентризму – головна причина відсутності в давньокитайській літературі епосу. Прекрасне як гармонія природи і суспільства.

«Ши Цзин» («Книга пісень»): обрядова, храмова та одична поезія.

Конфуціанський канон (Тринадцятизаконня, або Ши сань цзин). «Лунь юй» («Бесіди і судження») як діалогічний жанр. Жанр фу (ханської оди). Жанр біографії.

Даоський канон. Дао де цзин. Концепція недіяння, злиття з природою. Чжуан-Цзи.

Сима Цянь та його «Історичні нотатки» («Ши Цзин»).

Лірика: Цюй Юань (бл. 340–278 до н.е.). Цао Пі (187–226). Лу Цзи (261–303).

Іранська міфологія давнього періоду. Близькі відповідності до ведійської міфології: загальні сюжети та подібність пантеону. Зороастризм. Особистість Заратуштри, його вчення. Дуалістичність догматики: Добро і Зло (Ахура-Мазда і Ангро-Манью). Вчення про рай і пекло. Есхатологія зороастризму.

Авеста: Ясна (Гати), Вісперед, Вендідад (Відевдат), Яшти.

Семінар 6. ДАВНЬОКИТАЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Семінар 7. ДАВНЬОІРАНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

IV. Навчально-методична карта змістового модуля «Література Стародавнього Сходу»

Разом: 60 год.; лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год.,
самостійна робота – 28 год., МК – 4 год..

Тиждень	I	II-III	IV- V	VI- VII- VIII- IX-X	XI-XII	XIII- XIV –XV-XVI
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II	
Назва Модуля	Стародавня література присередземноморського регіону				Стародавня література азійського регіону	
Кількість балів за модуль	104 балів				80 балів	
Лекції	1	2	3	4-5	6	7
Теми Лекцій	Дописемний етап розвитку літератури. Стародавній Схід – коліска світової літератури (1 бал)	Література Месопотамії (1 бал)	Література Стародавнього Єгипту (1 бал)	Давньоєврейська Література (2 бали)	Давньоіндійська література (1 бал)	Давньокитайська література. Давньоіранська література (1 бал)
Теми семінарських занять		Література Месопотамії (11 балів)	Література Стародавнього Єгипту (11 балів)	Давньоєврейська Література (22 бали)	Давньоіндійська література (11 балів)	Давньокитайська література (11 балів) Давньоіранська література (11 балів)
Самостійна робота	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семинар 1. Література Месопотамії

1. Охарактеризуйте шумерсько-аккадський міфічний епос. Проаналізуйте космогонію та антропогонію в поемі «Енума еліш...». Образ Мардука.
2. Охарактеризуйте шумерсько-вавилонський героїчний епос. Розкрийте еволюцію образу головного героя в «Поемі про Гільгамеша».
3. Наведіть приклади ліричних жанрів в шумерсько-аккадській поезії. Проаналізуйте художні засоби текстів.
4. Розкрийте основні теми дидактики й афористика в месопотамській літературі.

Тексти

1. *Лирическая поэзия древнего Востока* / Сост. И.Д. Дьяконов. – М.: Наука, 1984. – 231 с.
2. *На ріках вавілонських: 3 найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини* / Упоряд. М.Н. Москаленко. – К.: Дніпро, 1991. – 398 с.
3. *Поэзия и проза Древнего Востока* (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 127–229.
4. *Хрестоматия по истории Древнего Востока*. В 2-х ч. / Под ред. М.А. Коростовцева – М.: Высш. шк., 1980: Ч. 1. – 328 с.; Ч. 2 – 256 с.
5. *Хрестоматия по истории Древнего Востока* / Под. ред. В.Струве и Д.Редера. – М.: Восточная лит-ра, 1963. – 544 с.
6. *Эпос о Гильгамеше* („О всё издавшем“) / Пер. И.Д. Дьяконова. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1961. – 214 с.
7. *Я открою тебе сокровенное слово...* Литература Вавилонии и Ассирии. / Сост. В. Афанасьевой и И. Дьяконова, пер. В.Афанасьевой. – М.: Худож. лит-ра, 1981. – 351 с.

Література

Основна

1. Афанасьева В.К. Гильгамеш и Энкиду: Эпические образы в искусстве. – М.: Наука, 1979. – 194 с.
2. Афанасьева В.К. Литература Шумера и Вавилонии / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 115–126.
3. Дьяконов І.М. Найдавніша література Близького Сходу // На ріках вавілонських. – К., 1991. – С. 5–42.
4. Замаровський В. Спочатку був Шумер. – К.: Веселка, 1983. – 207 с.
5. Крамер С.Н. История начинается в Шумере. – М.: Наука, 1991. – 235 с.
6. Литература древней Месопотамии / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 49– 68.
7. Немировский А.И. Мифы древности. – М.: Лабиринт, 2001. – 351 с.

8. Редер Д.Г. Мифы и легенды Древнего Двуречья. – М.: Наука, 1965. – 120 с.
9. Хук С. Мифология Ближнего Востока. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2005. – 175 с.

Додаткова

1. Белявский В.А. Вавилон легендарный и Вавилон исторический. – М.: Мысль, 1971. – 319 с.
2. Клочков И.С. Духовная культура Вавилонии: человек, судьба, время. – М.: Наука, 1983. – 207 с.
3. Никольский Н.М. Культура древней Вавилонии. – Минск: АН БССР, 1959. – 183с.
4. Оппенгейм А.Л. Древняя Месопотамия. – М., 1990.
5. Якобсен Т. Сокровища тьмы: История месопотамской религии / Пер. С англ. – М.: Восточная лит-ра, 1995. – 293 с.

Семинар 2. Єгипетська література

1. Розкрийте особливості єгипетських міфів. Охарактеризуйте: а) космогонічні міфи; б) солярні міфи.
2. Розкажіть про особливості заупокійної літератури («Тексти пірамід», «Тексти саркофагів», цикл міфів про Осиріса, «Книга мертвих»).
3. Проаналізуйте афористику й дидактику («Повчання Птахотепа»).
4. Дослідіть елементи фантастичного в казках Давнього Єгипту («Казка про двох братів», «Правда і Кривда», «Казка про потерпілого аварію на човні», «Казки папірусу Весткар»).
5. Розкрийте особливості філософської лірики («Бесіда розчарованого зі своєю душею», «Пісня арфіста»).
6. Проаналізуйте єгипетську любовну лірику (цикли «Біля річки», «Дерева її саду»).

Тексти

1. *Древнеегипетская книга мертвых. Слово устремленное к Свету.* – М.: Эксмо-Пресс, 2002. – 432 с.
2. *Египетская книга мертвых / Поэзия и проза Древнего Востока.* – М.: Худож. лит-ра, 1973. – 735 с.
3. *Лирика древнего Египта / Пер. А. Ахматовой и В. Потаповой.* – М.: Худож. лит-ра, 1965. – 158 с.
4. *Сказки и повести Древнего Египта (Литературные памятники).* – Л.: Наука, 1979. – 287 с.
5. *Хрестоматия по истории Древнего Востока. В 2-х ч. / Под ред. М.А. Коростовцева* – М.: Высш. шк., 1980: Ч. 1. – 328 с.; Ч. 2 – 256 с.

Література

Основна

1. Антес Р. Мифология в древнем Египте / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 55–121.
2. Бадж Э.А. Египетская книга мёртвых. – М.: Эксмо; СПб.: Terra Fantastica, 2004. – 768 с.
3. Гуля Н.П. Дидактическая афористика Древнего Египта / Под ред. акад. В.В.Струве. – Ленинград: Наука, 1941. – 176 с.
4. Коростовцев М.А. Древнеегипетская литература / Поэзия и проза Древнего Востока. – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 23-32.
5. Липинская Я., Марциняк М. Мифология древнего Египта. – М.: Искусство, 1983. – 223 с.
6. Литература древнего Египта / Литературы древнего Востока / Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 25– 46.
7. Рак И.В. Легенды и мифы Древнего Египта. – СПб: Нева, 1997. – 192 с.
8. Рубинштейн Р.И. Древнеегипетская литература // Сказки и повести Древнего Египта. – Ленинград, 1979. – С. 145–174.
9. Тураев Б.А. Египетская литература. – СПб, Журнал «Нева»: Летний сад, 2000. – 192 с.
10. Тураев Б.А. Древний Египет. – СПб, Журнал «Нева»: Летний сад, 2000. – 336 с.

Додаткова

1. Жак К. Египет великих фараонов. История и легенда. / Пер. с франц. – М.: Наука, 1992. – 333 с.
2. Коростовцев М.А. Писцы древнего Египта. – М.: Восточная лит-ра, 1962. – 175 с.
3. Коростовцев М.А. Религия древнего Египта. – М.: Наука, 1976. – 336 с.
4. Культура древнего Египта. – М.: Наука, 1976. – 444 с.
5. Матье М.Э. Искусство древнего Египта. – Ленинград: Искусство, 1961. – 591 с.
6. Матье М.Э. Во времена Нефертити. – М.- Л.: Искусство, 1961.
7. Перепелкин Ю.Я. Переворот Амен-хотпа IV. – М.: Наука, 1984. – 287 с.
8. Перепелкин Ю.Я. Тайна Золотого гроба. – М.: Наука, 1968. – 173 с.

Семинар 3. Давньоєврейська література. Тора

1. Схарактеризуйте склад і жанри ТаНаХу.
2. Проаналізуйте структуру Тори. Дайте характеристику П'ятикнижжя Мойсея (головна проблематика та жанрова специфіка)
3. Розкрийте космогонію і антропогонію Книги Буття (порівняйте дві оповіді про створення світу).

4. Розкажіть історію патріархів (Авраам, Ісак, Яків). Розкрийте символіку образів.
5. Розкрийте історичний і сакральний контекст епосу про Вихід. Розкрийте сенс і значення Декалогу для подальшої долі ТаНаХу.

Тексти

1. *Святе Письмо Старого та Нового Завіту* / Пер. о. І. Хоменка – Рим, 1990.

Література

Основна

1. Аверинцев С.С. Древнееврейская литература // История всемирной литературы: В 9 т: Т.1. – М., 1983. – С. 271–302.
2. Гордон С. Ханаанейская мифология / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 199–232.
3. Древнееврейская литература / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 71– 84.
4. Дьяконов И. Древнееврейская литература / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож.лит-ра, 1973. – С. 537–550.
5. Косидовський З. Біблійні оповіді. – К.: Молодь, 1968. – 503с.
6. Луцюк М.В. Філологічні аспекти вивчення Біблії // Гуманітарна освіта в університеті: проблеми та перспективи – К., 2001. – С. 81–86.
7. Мень А. История религии: В 7 т.: Т.2. Магизм и единобожие. – М.: Ex libris, 1991. – 461 с.
8. Тантлевский И.Р. Введение в Пятикнижие. – М.: Изд-во Рос. гос. гуманит. ун-та, 2000. – 469 с.
9. Шейдлин Р.П. Летописи еврейского народа. – М.: Крон-Пресс, 1977. –288 с.
10. Щедровицкий Д. Введение в Ветхий Завет. Книга Бытия. – М.: Теревинф, 1994. – 288 с.

Додаткова

1. Амусин И.Д. Тексты Кумрана. – М.: Наука, 1971. – 495 с.
2. Библейская энциклопедия /Сост. архимандрит Никифор.– М.: Терра, 1990.– 902 с.
3. Даймонт М. Евреи, Бог и история / Пер. с англ. – М.: Республика, 1994. – 529 с.
4. Костів К. Словник-довідник біблійних осіб, племен і народів. – К.:Україна, 1995.– 429 с.
5. Сулима В.І. Біблія і українська література. – К.: Освіта, 1998. – 400 с.
6. Фрэзер Д.Д. Фольклор в Ветхом Завете. – М.: Политиздат, 1989. – 542 с.

Семинар 4. Давньоєврейська література. Невійм, Ктувим

1. Охарактеризуйте феномен давньоєврейського пророцтва. Розкрийте індивідуальні особливості пророчих книг ТаНаХу. Окресліть колізію «пророк і цар».
2. Проаналізуйте ліричні жанри Ктувиму. Розкрийте художні засоби псалмів Давида.
3. Дослідіть особливості поетики Пісні над Піснями.
4. Схарактеризуйте філософську притчову традицію ТаНаХу (Притчі Соломона, Книга Еклезіаста, жіноча притчова повість).
5. Розкрийте проблему теодицеї (Книга Йова).
6. Охарактеризуйте жанр апокаліпсису в давньоєврейській літературі (Книга Даниїла).

Тексти

1. *Святе Письмо Старого та Нового Завіту* / Пер. о. І. Хоменка – Рим, 1990.

Література

Основна

1. Аверинцев С.С. Древнееврейская литература // История всемирной литературы: В 9 т: Т.1. – М., 1983. – С. 271–302.
2. Гордон С. Ханаанейская мифология / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н. Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 199–232.
3. Древнееврейская литература / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 71– 84.
4. Дьяконов И. Древнееврейская литература / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож.лит-ра, 1973. – С. 537–550.
5. Косидовський З. Біблійні оповіді. – К.: Молодь, 1968. – 503с.
6. Луцюк М.В. Феномен давньосхідного пророцтва у контексті ТаНаХу/ Синопис: текст, контекст, медіа, 2014, № 1 (5) – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/75/66>
7. Луцюк М.В. Феномен старозавітної премудрості у контексті давньосхідних літератур / Синопис: текст, контекст, медіа, 2013, № 1 – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/14/9>
8. Мень А. История религии: В 7 т.: Т. 5. Вестники Царства Божия: Библейские пророки от Амоса до Реставрации (VIII–IV вв. до н.э.). – М., 1992.
9. Мень А. На пороге Нового Завета. – Брюссель: Жизнь с Богом, 1983.–824 с.
10. Рижский М.И. Библейские пророки и библейские пророчества. – М., 1987.
11. Тантлевский И.Р. Введение в Пятикнижие. – М.: Изд-во Рос. гум. ун-та, 2000. – 469 с.
12. Щедровицкий Д.В. Введение в Ветхий Завет. Бытие.–М.:Теревинф, 1994. –

288 с.

Додаткова

1. Библиейская энциклопедия / Сост. архимандрит Никифор. – М.:Терра, 1990. – 902 с.
2. Костів К. Словник біблійних осіб, племен і народів. – К.: Україна, 1995. – 429 с.
3. Фрээр Д.Д. Фольклор в Ветхом Завете. – М.: Политиздат, 1989. – 542 с.

Змістовий модуль II **Література азійського регіону**

Семинар 5. Давньоіндійська література

1. Охарактеризуйте індуїстські Веди. Означте особливості ведійської гімнографії.
2. Проаналізуйте навколоведійську літературу.
3. Розкрийте тему та ідею Махабхарати. Проаналізуйте вставні епічні оповіді.
4. Розкрийте логічні та риторичні докази Бхагават-гіти.
5. Схарактеризуйте епічну доміанту Рамаяни. Доведіть, що герої епосу є втіленням високих моральних якостей людини.
6. Схарактеризуйте тексти Трипітаки. Розкрийте жанр сутри.

Тексти

1. *Бхагаватгіта* // Философские тексты „Махабхараты”. – Ашхабад: Ылым, 1977. Вып.1. кн.1. – 203 с.
2. *Джатаки, или сказания о подвигах Бодхисаттвы.* – СПб, 1993.- 305 с.
3. *Древнейшая обрядовая и культовая поэзия. Эпос. Религиозно-философская литература 1 тыс. до н.э. / Литература Древнего Востока (Иран, Индия, Китай): Тексты // Автор-составитель Ю.М. Алиханова и др. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – С. 46–116.*
4. *Древняя Индия: Три великих сказания.* В 2-х т. : Т. 1. Сказание о Раме. Т. 2. Сказание о Кришне. Сказание о великой битве потомков Бхараты. – СПб.: Центр «Петербургское востоковедение», 1995: Т. 1.– 352 с.; Т.2.– 336 с.
5. *Махабхарата* // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К.: Дніпро, 1982. – С. 151–219.
6. *Махабхарата. Рамаяна* / Пер. с санскрита. – М.: Худож. лит-ра, 1974. – 606 с.
7. *Рамаяна* // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К. : Дніпро, 1982. – С. 219–248.
8. *Рігведа* // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К. : Дніпро, 1982. – С. 91–114.
9. *Ригведа.* Избранные гимны / Перевод, комментарии Т.Я. Елизаренковой. – М., 1972.

10. *Три великих сказання древньої Індії*. Літературне изложение Э.Н. Темкина и В.Г. Эрмана. – М., 1978.
11. *Упанишады*. В 3 т. – М., 1992.

Література

Основна

1. Білецький О. Давня Індія та її література // *Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури*. – К.: Дніпро, 1982. – С. 17–88.
2. Гринцер П.А. Древнеиндийский эпос. Генезис и типология. – М.: Наука, 1974. – 419 с.
3. Гринцер П.А. Древнеиндийская литература / *Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы)*. – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 369–381.
4. Невелева С.Л. Махабхарата. Изучение древнеиндийского эпоса. – М., 1991. – 228 с.
5. Норман Браун У. Индийская мифология / *Мифологии древнего мира* // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 283–336.
6. *Литература и культура Индии*. – М.: Наука, 1979. – 238 с.
7. *Литература Индии / Литературы древнего Востока* // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 145– 212.
8. Темкин Э.Н., Эрман В.Г. Мифы древней Индии. – М.: Восточная лит-ра, 1982. – 270 с.

Додаткова

1. Бонгард-Левин Б.М. Древнеиндийская цивилизация. Философия, наука, религия. – М.: Наука, 1980. – 333 с.
2. Радхакришнан С. Индийская философия. В 2-х т. / Пер. с англ. – М.: Миф, 1993. – Т.1. – 623 с.; Т.2. – 731 с.
3. Чаттерджи С., Датта Д. Индийская философия. – М., 1994.

Семінар 6. Давньокитайська література

1. Проаналізуйте китайську міфологію. Схарактеризуйте культ предків.
2. Розкажіть про поетичний світ Ши Цзин.
3. Дослідіть тексти І Цзин про діалектичність світу як результат взаємодії ян та інь.
4. Схарактеризуйте конфуціанський канон. Розкрийте художні особливості Лунь юй.
5. Розкрийте художню своєрідність Дао Де Цзин. Проаналізуйте поняття дао як першооснови і загального закону світобудови.
6. Розкрийте багатоплановість діалогів Чжуан-Цзи.
7. Проаналізуйте ліричну поезію Давнього Китаю.

Тексти

1. *Дао Дэ Цзин* // Из книг мудрецов: Проза Древнего Китая. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.
2. *Древнекитайская поэзия и народная песня*. – М.: Наука, 1969. – 287 с.
3. *Древнекитайская философия* / Собр. текстов. В 2-х т. – М.: Мысль, 1972–1973: Т. 1 – 363 с.; Т. 2. – 384 с.
4. *Литература Древнего Китая* / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 260–369.
5. *Луньюй* // Из книг мудрецов: Проза Древнего Китая. – М.: Худ. лит-ра, 1987. – 351 с.
6. *Песенно-поэтическое творчество XI-VI вв. до н.э. Философская проза. Индивидуальная поэзия. Историческая проза.* / Литература Древнего Востока (Иран, Индия, Китай): Тексты // Автор-составитель Ю.М. Алиханова и др. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – С. 187–312.
7. *Сыма Цянь. Исторические записки*. – М.: Наука, 1972–1973: Т. 1 – 439 с.; Т. 2 – 579 с.
8. *Цюй Юань. Лисао*. – СПб.: Издательский Дом “Кристалл”, 2000.
9. *Ши Цзин: Книга песен и гимнов*. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.

Література

Основна

1. Дерк Бодде. Мифы Древнего Китая / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 366–404.
2. Литература древнего Китая / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 249–387.
3. Рифтин Б. Литература Древнего Китая / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 251–261.
4. Федоренко Н.Т. Древние памятники китайской литературы. – М.: Наука, 1978. – 320 с.
5. Шуцкий Ю.К. Китайская классическая „Книга перемен”. – М.: Русское книгоиздат. тов-во, 1993. – 384 с.

Додаткова

1. Спирин В.С. Построение древнекитайских текстов. – М.: Наука, 1976. – 231 с.
2. Юань-Кэ. Мифы Древнего Китая. – М.: Наука, 1965. – 496 с.

Семинар 7. Давньоіранська література

План

1. Прослідкуйте еволюцію давньоіранської міфології та доведіть її близькість з міфологією ведійською.

2. Покажіть дуалізм зороастризму. Проаналізуйте вчення Заратуштри.
3. Охарактеризуйте склад і жанри Авести.
4. Розкрийте художню своєрідність «Гат».
5. Проаналізуйте зображальні засоби в «Яштах».

Тексти

1. *Авеста* / Литература Древнего Востока (Иран, Индия, Китай): Тексты / Автор-составитель Ю.М. Алиханова и др. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – С. 4–40.
2. *Авеста* в русских переводах (1861–1995) / Сост. И.В. Рак – СПб.: Нева: Летний сад, 1998. – 480 с.
3. *Зороастрийские тексты*. – М., 1997.
4. *Древнеиранская литература* / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 503–537.

Література

Основна

1. Брагинский И.С. Древнеиранская литература / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 491–503.
2. Брагинский И.С. Иранская мифология // Мифы народов мира. Энциклопедия. Т. 1. – М., 1991.
3. Дрезден М. Мифология древнего Ирана / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н. Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 337–365.
4. Зороастрийская мифология. – М., 1998.
5. Литература Ирана / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 87–141.
6. Маковельский А.О. Авеста. – Баку: изд-во АН Аз. ССР. – 1960 – 144 с.
7. Рак И.В. Мифы древнего и раннесредневекового Ирана (зороастризм). – СПб.: Нева: Летний сад, 1998. – 560 с.

Додаткова

1. Брагинский И.С. Из истории персидской и таджикской литературы. – М.: Наука, 1972. – 524 с.
2. Дандамаев М.А., Луконин В.Г. Культура и экономика древнего Ирана. – М.: Наука, 1980. – 416 с.
3. Фрай Р. Наследие Ирана. – М.: Восточная лит-ра, 1972. – 468 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I

Стародавня література присередземноморського регіону – 14 год.

Тема 1. *Дописемний етап розвитку літератури. Стародавній Схід – колыска світової літературної творчості*

Тема 2. *Література Месопотамії (шумерська та аккадська)*

Тема 3. *Єгипетська література*

Тема 4-5. *Давньоєврейська література*

1. Проаналізувати теорії про витoki літературної творчості – 2 год.
2. Законспектувати працю О.В. Веселовського «Історична поетика» – 2 год.
3. Охарактеризувати головні ознаки міфу – 2 год.
4. Самостійне опрацювання теми «Архетипові сюжети і образи в міфах» – 2 год.
5. Дослідити типологію жанрів давньосхідної літератури – 2 год.
6. Розкрити принципову відмінність давньоєврейської літератури на тлі давньосхідної літературної традиції – 4 год.

Змістовий модуль II

Стародавня література азійського регіону – 14 год.

Тема 6. *Давньоіндійська література*

Тема 7. *Давньокитайська література. Давньоіранська література*

1. Ознайомитися зі специфікою літературної традиції давньоазійського регіону – 4 год.
2. Проаналізувати відмінність текстів давньоіндійських «Вед» – 4 год.
3. Дослідити специфіку міфічної свідомості давніх китайців – 4 год.
4. Дослідити вплив давньоіранської літератури на християнську – 2 год.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I			
Стародавня література присередземноморського регіону (14 год.)			
Тема 1. Дописемний етап розвитку літератури. Стародавній Схід – колыска світової літературної творчості	Семінарське заняття, залік	10	I-II
Тема 2. Література Месопотамії (шумерська та аккадська)	Семінарське заняття, модульний контроль, залік	5	III-IV
Тема 3. Єгипетська література	Семінарське заняття, модульний контроль, залік	5	V-VI
Тема 4-5. Давньоєврейська література	Семінарське заняття, модульний контроль, залік	10	V-VI-VIII-IX-X
Змістовий модуль II			
Стародавня література азійського регіону (14 год.)			
Тема 6. Давньоіндійська література	Семінарське заняття, модульний контроль, залік	10	XI-XII
Тема 7. Давньокитайська література. Давньоіранська література	Семінарське заняття, модульний контроль, залік	10	XIII-XIV-XVI
<i>Разом: 28 год.</i>	<i>Разом: 50 балів</i>		

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Література Стародавнього Сходу» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	7	7
2	Відвідування семінарських занять	1	7	7
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	10	50
4	Робота на семінарському занятті	10	7	70
5	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів: 184				
Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів $184:60=3,0$				

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульна контрольна робота, реферат на запропоновану тему.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими,

		незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.3.

Таблиця 7.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.

«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ теоретичні літературознавчі й лінгвістичні дослідження;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ практичні завдання;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ засоби підсумкового контролю;
- ✓ робочий зошит.

Х. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ «ЛІТЕРАТУРА СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ»

1. Дописемний етап розвитку літератури.
2. Поняття про міф. Міфічна свідомість.
3. Міфологія. Типи міфів.
4. Поняття архетипу. Архетипові сюжети та образи в міфах.
5. Міфічні архетипи «світове дерево», та «світова гора».
6. Усна поетична народна творчість. Витоки та жанри фольклору.
7. Міф і казка.
8. Народний героїчний епос. Сучасні теорії виникнення та розвитку світового героїчного епосу.
9. Теорія первісного синкретизму О.М. Веселовського як виявлення першоджерел всієї світової літератури.
10. Зони виникнення та функціонування літератури Давнього Сходу.
11. Особливості єгипетських міфів. Космогонічні міфи.
12. Заупокійна література Давнього Єгипту.
13. Афористика й дидактика в давньоєгипетській літературі.
14. Казки Давнього Єгипту.
15. Сюжети й образи давньоєгипетської філософської лірики.
16. Особливості давньоєгипетської любовної лірики.
17. Особливості шумерських міфів. Цикл міфів про Інанну.
18. Зародження героїчного епосу в шумерській літературі.
19. Жанри шумерської лірики.
20. Шумерська дидактична література.
21. Аккадська космогонічна поема «Енума Еліш».
22. Епос про Гільгамеша – перша героїчна епопея світової літератури.
23. Аккадська лірика: тематичне й жанрове розмаїття.
24. Дидактика й афористика в аккадській літературі.
25. Світоглядні основи давньоєврейської літератури.

26. Структура та жанровий склад ТаНаХу.
27. Історичні умови формування текстів біблійного канону. ТаНаХ як синтез історичного досвіду єврейського народу.
28. Фольклорні основи ТаНаХу. Особливості віршування.
29. Тора (П'ятикнижжя Мойсея) як єдиний релігійно-історичний епос.
30. Склад і характеристика П'ятикнижжя.
31. Космогонія та антропогонія Книги Буття.
32. Історія патріархів у Книзі Буття – історія Завіту й Обіцяння.
33. Епос про Вихід і народження народу як сакральної спільноти. Скрижалі Завіту.
34. Епічні книги розділу «Невиїм» («Пророки»).
35. Етична концепція пророків і специфіка жанру пророчої книги.
36. Старозавітне пророцтво як феномен. Індивідуальні особливості пророчих книг Старого Завіту. Колізія «пророк і цар».
37. Ліричні жанри ТаНаХу. Псалтир.
38. Поетика «Пісні над Піснями».
39. Філософська притчова традиція ТаНаХу.
40. Жанр апокаліпсису в давньоєврейській літературі.
41. Індуїстські «Веди» як два типи текстів.
42. Особливості давньоіндійської гімнографії.
43. «Махабхарата». Вставні епічні оповіді.
44. Логічні та риторичні докази «Бхагават-гіти».
45. «Рамаєна». Проблема авторства.
46. Герої «Рамаєни» як втілення високих моральних якостей людини.
47. Буддійський канон. «Трипітака». Жанр сутри.
48. Китайська міфологія. Культ предків.
49. Поетичний світ «Ши Цзин».
50. «І Цзин». Тексти про діалектичність світу як результат взаємодії ян та інь.
51. Конфуціанський канон. «Лунь юй».
52. Даоський канон. «Дао Де Цзин». Поняття дао як першооснови і загального закону світобудови.
53. Багатоплановість діалогів «Чжуан-Цзи».
54. «Історичні нотатки» («Ши Цзин») Сима Цяня.
55. Лірична поезія Давнього Китаю.
56. Давньоіранська міфологія та її близькість з міфологією ведійською.
57. Дуалізм зороастризму. Вчення Заратуштри.
58. Склад і жанри Авести.
59. Художня своєрідність «Гат».
60. «Яшти» – гімни божествам дозороастрійського періоду.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Тексти

Шумерська та аккадська літератури

1. Лирическая поэзия древнего Востока / Сост. И.Д. Дьяконов. – М.: Наука, 1984. – 231 с.
2. На ріках вавілонських: 3 найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини / Упоряд. М.Н. Москаленко. – К.: Дніпро, 1991. – 398 с.
3. От начала начал. Антология шумерской поэзии. – СПб: Центр «Петербургское востоковедение», 1977.
4. Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 127–229.
5. Эпос о Гильгамеше («О всё издавшем») / Пер. И.Д. Дьяконова. – М.–Л.: Изд-во Ан СССР, 1961. – 214 с.
6. Я открою тебе сокровенное слово... Литература Вавилонии и Ассирии. / Сост. В. Афанасьевой и И. Дьяконова, пер. В.Афанасьевой. – М.: Худож. лит-ра, 1981. – 351 с.

Єгипетська література

1. Древнеегипетская книга мервых. Слово устремленное к Свету. – М.: Эксмо-Пресс, 2002. – 432 с.
2. Египетская книга мертвых / Поэзия и проза Древнего Востока. – М.: Худож. лит-ра, 1973. – 735 с.
3. Лирика древнего Египта / Пер. А. Ахматовой и В. Потаповой. – М.: Худож. лит-ра, 1965. – 158 с.
4. Сказки и повести Древнего Египта (Литературные памятники). – Л.: Наука, 1979. – 287 с.

Давньоєврейська література

1. Святе Письмо Старого та Нового Завіту / Пер. о. І. Хоменка – Рим, 1990.

Давньоіндійська література

1. Бхагаватгита // Философские тексты «Махабхараты». – Ашхабад: Ылым, 1977. Вып.1. кн.1. – 203 с.
2. Древняя Индия: Три великих сказания. В 2-х т. : Т. 1. Сказание о Раме. Т. 2. Сказание о Кришне. Сказание о великой битве потомков Бхараты. – СПб.: Центр «Петербургское востоковедение», 1995: Т. 1.– 352 с.; Т.2.– 336 с.
3. Махабхарата // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К.: Дніпро, 1982. – С. 151–219.
4. Махабхарата. Рамаіана / Пер. с санскрита. – М.: Худож. лит-ра, 1974. – 606 с.
5. Рамаіана // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К. : Дніпро, 1982. – С. 219–248.
6. Рігведа // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К. : Дніпро, 1982. – С. 91–114.
7. Ригведа. Избранные гимны / Перевод, комментарии Т.Я. Елизаренковой. – М., 1972.
8. Упанишады. В 3 т. – М., 1992.

Давньокитайська література

1. Дао Дэ Цзин // Из книг мудрецов: Проза Древнего Китая. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.
2. Луньюй // Из книг мудрецов: Проза Древнего Китая. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.

3. Сыма Цянь. Исторические записки. – М.: Наука, 1972–1973: Т. 1 – 439 с.; Т. 2 – 579 с.
4. Цюй Юань. Лисао. – СПб.: Издательский Дом «Кристалл», 2000.
5. Ши Цзин: Книга песен и гимнов. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.

Давньоіранська література

5. Авеста / Литература Древнего Востока (Иран, Индия, Китай): Тексты / Автор-составитель Ю.М. Алиханова и др. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – С. 4–40.
6. Авеста в русских переводах (1861–1995) / Сост. И.В. Рак – СПб.: Нева: Летний сад, 1998. – 480 с.

Основна література

1. История всемирной литературы: В 9 т: Т.1. – М., 1983.
2. Литературы древнего Востока / Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971.
3. Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977.
4. На ріках вавілонських. – К., 1991.
5. Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973.

Додаткова література

1. Афанасьева В.К. Гильгамеш и Энкиду: Эпические образы в искусстве. – М.: Наука, 1979. – 194 с.
2. Брагинский И.С. Из истории персидской и таджикской литературы. – М.: Наука, 1972. – 524 с.
3. Гуля Н.П. Дидактическая афористика Древнего Египта / Под ред. акад. В.В.Струве. – Ленинград: Наука, 1941. – 176 с.
4. Гринцер П.А. Древнеиндийский эпос. Генезис и типология. – М.: Наука, 1974. – 419 с.
5. Замаровський В. Спочатку був Шумер. – К.: Веселка, 1983. – 207 с.
6. Зороастрийская мифология. – М., 1998.
7. Костів К. Словник-довідник біблійних осіб, племен і народів. – К.: Україна, 1995. – 429 с.
8. Коростовцев М.А. Писцы древнего Египта. – М.: Восточная лит-ра, 1962. – 175 с.
9. Косидовський З. Біблійні оповіді / Пер. з польс. – К.: Молодь, 1968. – 503 с.
10. Крамер С. История начинается в Шумере. – М.: Наука, 1991. – 235 с.
11. Липинская Я., Марциняк М. Мифология древнего Египта. – М.: Искусство, 1983. – 223 с.
12. Литература и культура Индии. – М.: Наука, 1979. – 238 с.
13. Луцок М.В. Старозавітні пророцькі книги // Гуманітарна освіта в технічних вищих навч. закладах. Зб. наук. праць. Вип. 1. – К., 2002. – С. 171–181.
14. Луцок М.В. Філологічні аспекти вивчення Біблії // Гуманітарна освіта в технічному університеті: проблеми та перспективи / М-ли міжн. наук.-практ. конференції. – К., 2001. – С. 81–86.
15. Маковельский А.О. Авеста. – Баку: изд-во АН Аз. ССР. – 1960 – 144 с.
16. Мень А. История религии: В 7 т.: Т. 5. Вестники Царства Божия: Библейские пророки от Амоса до Реставрации (VIII–IV вв. до н.э.). – М., 1992.
17. Невелева С.Л. Махабхарата. Изучение древнеиндийского эпоса. – М.: Наука, 1991. – 228 с.
18. Оппенгейм А.Л. Древняя Месопотамия. – М., 1990.
19. Рак И.В. Легенды и мифы Древнего Египта. – СПб.: Нева, 1997. – 192 с.
20. Рак И.В. Мифы древнего и раннесредневекового Ирана (зороастризм). – СПб.: Нева: Летний сад, 1998. – 560 с.
21. Рижский М.И. Библейские пророки и библейские пророчества. – М., 1987.

22. Редер Д.Г. Мифы и легенды Древнего Двуречья. – М.: Наука, 1965. – 120 с.
23. Рубинштейн Р.И. Древнеегипетская литература // Сказки и повести Древнего Египта. – Ленинград, 1979. – С. 145–174.
24. Серебряков И.Д. Очерки древнеиндийской литературы. – М., 1971.
25. Тантлевский И.Р. Введение в Пятикнижие. – М.: Изд-во Рос. гос. гуманитар. ун-та, 2000. – 469 с.
26. Темкин Э.Н., Эрман В.Г. Мифы древней Индии. – М.: Восточная лит-ра, 1982. – 270 с.
27. Тураев Б.А. Египетская литература. – СПб, Журнал «Нева»: Летний сад, 2000. – 192 с.
28. Феоктистов В.Ф. Философские и общественно-политические взгляды Сюнь-цзы. Исследование и перевод. – М.: Наука, 1976. – 293 с.
29. Федоренко Н.Т. Древние памятники китайской литературы. – М.: Наука, 1978. – 320 с.
30. Фрэзер Д.Д. Фольклор в Ветхом Завете. – М.: Политиздат, 1989.- 542 с.
31. Щедровицкий Д.В. Введение в Ветхий Завет. Книга Бытия. – М.: Теревинф, 1994. – 288 с.
32. Шуцкий Ю.К. Китайская классическая «Книга перемен». – М.: Русское книгоиздат. тов-во, 1993. – 384 с.
33. Юань-Кэ. Мифы Древнего Китая. – М.: Наука, 1965. – 496 с.